

La població mundial. Reunió de Ginebra. Març de 1993

El progressiu i imparabile creixement de la població mundial planteja una de les més temibles amenaces sobre la relació entre l'home i el medi ambient. Les projeccions més tímides pel que fa al creixement de la població estimen que el nombre actual d'habitants de la Terra, 5.500 milions, es doblarà d'aquí a trenta-cinc anys. Una xifra tan impressionant no té en compte els recursos disponibles del planeta, ni la forma com estan ara distribuïts. Si es pensa que el creixement demogràfic més fort es registrarà als països menys desenvolupats, no cal un gran exercici de la imaginació per entreveure l'impacte que l'augment de la població tindrà sobre els sistemes vius, les relacions polítiques, l'economia i, en última instància, l'estabilitat del mateix planeta.

Davant d'aquest complex panorama que no es presta a solucions fàcils o a l'abast de la mà, delegats de quaranta governs d'Europa i l'Amèrica del Nord (Canadà i EUA), és a dir, dels països occidentals, es reuniren a Ginebra el proppassat març per acordar una postura comuna abans de la Conferència Mundial de la Població, que se celebrarà al Caire el 1994. La conclusió de la trobada repetí el mateix resultat que s'ha aconseguit en el debat de la població en les últimes dècades: una espectacular i preocupant paràlisi. La trobada es va saldar amb una lleugera recomanació per incrementar els fons destinats als programes de control de la natalitat als països en vies de desenvolupament. Però ni científics, ni tècnics, ni funcionaris, aconseguien posar sobre la taula els traços mínims d'una política significativa de contenció de la població.

La dificultat rau, no tant en els aspectes econòmics dels programes específics dedicats a pal·liar el creixement demogràfic, com en la natura del debat sobre el que ha d'entendre's per creixement excessiu de la població. Un debat que està tenyit per les pressions polítiques de diferent color segons el seu origen, i en què es conjuguen criteris qualitius i quantitius clarament enfrontats que paralitzen la

discussió i el procés de presa de decisions. Per als països industrialitzats, el problema de la població és una qüestió de números i de taxes de natalitat: si els governs dels països més endarrerits, on les xifres són més espectaculars, aconseguissin canalitzar eficaçment els fons d'ajut per al control de la natalitat i emprenguessin campanyes en massa d'educació sexual (que ells no estan disposats a realitzar amb les seves respectives poblacions), possiblement les taxes de creixement s'anirien acostant a les que s'estan enregistrant als països més avançats.

Els exemples que abonen aquesta tesi abunden en aquelles regions del món on organismes internacionals i certs governs s'han aliat per posar en pràctica programes de control de la natalitat que han aconseguit estabilitzar o reduir lleugerament les taxes de creixement. No obstant els resultats obtinguts, la tendència global amb prou feines ha acusat l'impacte d'aquests exemples. En lloc de ser 11.000 milions el 2025, potser siguem 9.000 milions. Encara una xifra insostenible per a la societat humana i insuportable per al planeta.

L'altra postura, que a Ginebra amb prou feines arribà a filtrar-se en els debats, però que, com reconegueren molts delegats, cada vegada té més ressò entre certes tendències de la demografia, realitza una anàlisi qualitativa del creixement de la població. Superpoblació no equival només a taxes elevades de natalitat, sinó a taxes elevades de consum de recursos per càpita. L'agressió al medi ambient no procedeix de 800 milions d'indis, per citar un exemple, sinó dels països avançats, d'un país com França, amb menys de la desena part de la població de l'Índia, que consumeix aproximadament els mateixos recursos que tota la nació asiàtica. O, dit d'una altra manera, el concepte d'estil de vida d'un francès durant un any equival al que consumeixen deu indis durant tota la seva vida.



La qüestió de la població no rau, doncs, en el simple creixement demogràfic, sinó en la producció i el consum de recursos. Precisament, al fet que el 20 % de la població mundial (la dels països desenvolupats) consumeixi el 80 % dels recursos del planeta s'atribueix la disminució de les taxes de creixement de la població que s'estan registrant de manera persistent a partir de finals dels anys seixanta en aquests països. Aquest camp del debat demogràfic vincula, doncs, el creixement demogràfic a la pobresa i, en conseqüència, a les decisions adoptades pels països rics per perpetuar-la mitjançant una estructura comercial i de consum que incorpora un profund desequilibri en la distribució i l'ús racional dels recursos. Com deia la prestigiosa revista científica «Nature» en un editorial que comentava la reunió de Ginebra (número 6.419), el que és preocupant no és tan sols l'augment de la població, sinó el fet que les multinacionals hagin decidit no invertir més en quasi tot Àfrica i en altres parts del món. Les conseqüències d'aquesta política seran el constant augment de la població en aquestes regions i la pressió sobre les zones del món on el consum de recursos per càpita multiplica per deu el dels països pobres. Les nacions del món tindran una altra oportunitat d'abordar aquest debat crucial a la Conferència Mundial de la Població que se celebrarà al Caire l'any vinent. Les perspectives no són gaire afaflagadores si tenim en compte que els quaranta governs d'Europa, els EUA i el Canadà reunits a Ginebra ni tan sols es posaren d'acord sobre si val la pena incrementar les dotacions dels programes de control de la natalitat. I això que aquesta és la postura en què ells creuen ●

L.A.F.H.